

ДВОГЛАВИ ОРАО СИМБОЛ СРПСКЕ ДРЖАВЕ
ОД 12-ОГ ДО 21-ОГ ВЕКА

ЖЕЉКО КНЕЖЕВИЋ

Двоглави орао је настао на древном Блиском Истоку највероватније као хетитски симбол. У старој Грчкој Зевс (Јупитер) је наводно пустио два орла да лете са источног и западног краја света како би се на крају срили у Делфима, као доказ да је то центар света.

Рим је имао једноглавог орла као симбол државе.

Касније исти једноглави орао постаје симбол Византије.

У десетом веку, двоглави орао се поново појавио. Због популарности симбол усвоја цар Исак Комнен (1057 - 1059). Током династије Палеолога, двоглави орао, као симбол царства, представља жељу Палеолога да поново освоје изгубљене царске територије у оба смера према истоку и западу. Двоглави орао гледајући у супротним правцима је тако постао симбол не само власти, већ и амбиције ширења царства.

Најстарији приказ српског двоглавог орла налази се на ктиторској фресци хумског кнеза Мирослава, брата Стефана Немање из цркве Светих Апостола Петра и Павла у Белом Пољу, данашња Црна Гора, 12-ти век, око 1190. године. (Слика 1)

(Слика 1) Двоглави орао детаљ фреске из цркве св Петра и Павла у Белом Пољу, данашња Црна Гора, око 1190. године, 12-ти век.

Двоглави орлови су у Белом Пољу као и на улазу у манастир Жича поред повеље краља Стефана Првовенчаног (Слика 2 и 3) и на зиду испод фреске Стефана Немање и његова 3 сина, првог српског Архиепископа Светог Саве, краља Стефана Првовенчаног и Вукана, у цркви Богородице Љевишке у Призрену, црвене боје на белој подлози. (Слика 6 и 7)

(Слика 2) Двоглави орао детаљ са улаза у манастир Жича поред повеље краља Стефана Првовенчаног, Србија, 13-ти век.

(Слика 3) Двоглави орлови из улаза у манастир Жича поред повеље краља Стефана Првовенчаног, Србија, 13-ти век.

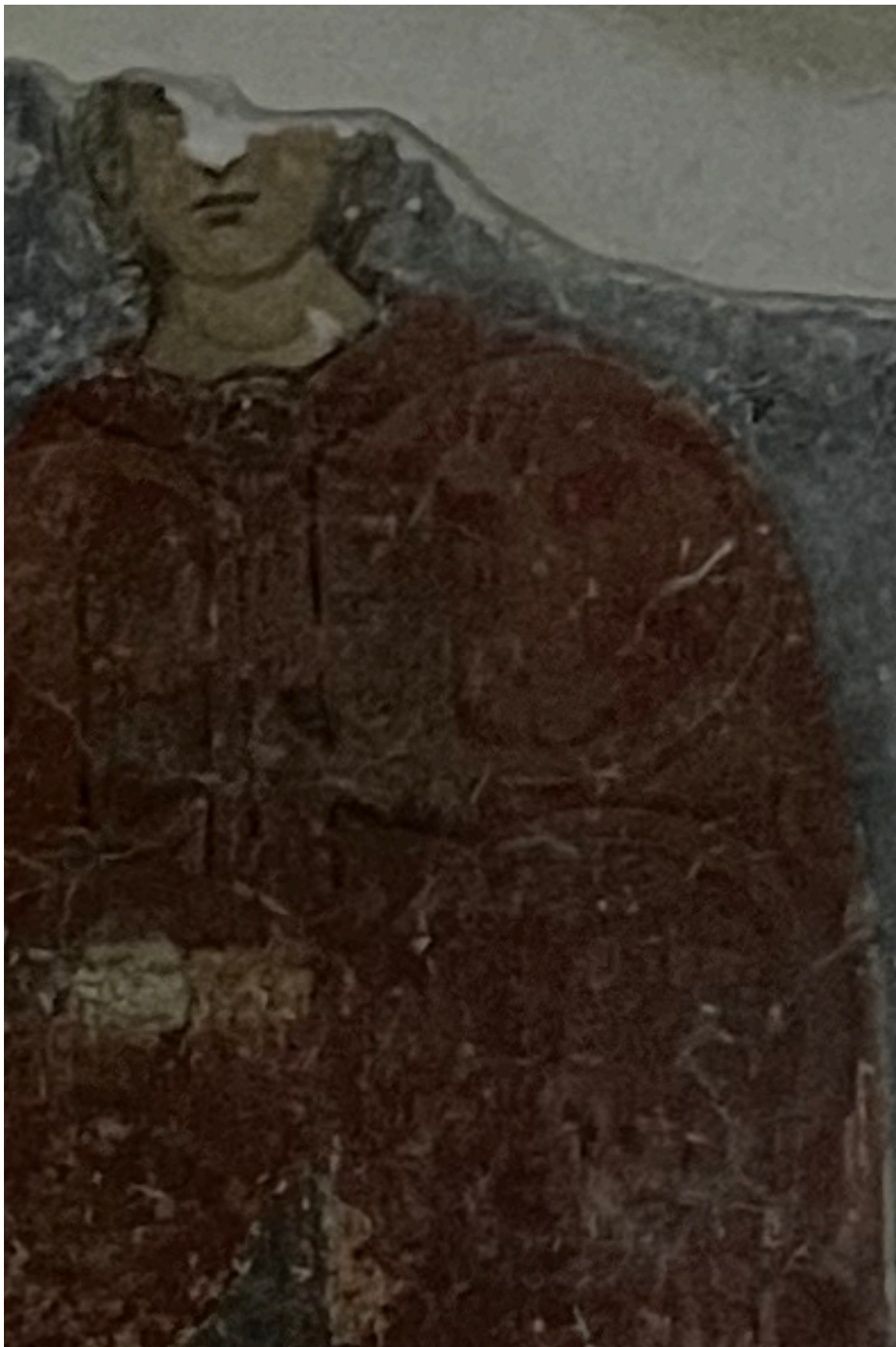

(Слика 6) Двоглави орлови испод фреске Светог Саве, Стефана Немање, краља Стефана Првовенчаног и Вукана из цркве Богородице Љевишке, Призрен, Србија, 13-ти век.

(Слика 7) Двоглави орлови испод фреске Светог Саве, Стефана Немање, краља Стефана Првовенчаног и Вукана из цркве Богородице Љевишке, Призрен, Србија, 13-ти век.

На фресци краља Стефана Владислава у манастиру Студеница (Слика 4 и 5) и у манастиру Милешева као и на фресци кнеза Лазара у манастиру Раваница, двоглави орлови су златне боје на црвеној подлози. (Слика 12 и 13).

(Слика 4) Двоглави орао детаљ фреске из манастира Студеница са одеће краља Стефана Владислава, Србија, 13-ти век.

(Слика 5) Двоглави орао фреска из манастира Студеница са одеће краља Стефана Владислава, краљ Радослав је са леве стране, Србија, 13-ти век.

(Слика 12) Двоглави орлови на одећи кнеза Лазара детаљ фреске из манастира Раваница, Србија, 14 век.

(Слика 13) Двоглави орлови на одећи кнеза Лазара фреска из манастира Раваница, Србија, 14 век.

Двоглави орао се код цара Стефана Душана појављује на тањиру, једном од 33 које је цар Душан наручио и користио половином 15-тог века и који је пронађен у шупљини зида припрате цркве Светог Николе у Дренови у Данашњој Северној Македонији. Око двоглавог орла је опис: "+ СТЕПАН ЦАР У ХРИСТА БЛАГОВЕРНИ". Тањир је данас изложен у Народном Музеју, Београд, Србија. (Слика 9)

За време Душанове владавине симбол двоглавог орла који гледа на две супротне стране, према истоку и западу, што представља експанзију и заузимање територија је највише дошло до изражаја када се српско краљевство уздигло у царство 1346. године и када је цар Душан постао цар Срба, Грка и Бугара.

(Слика 9) Тањир цара Душана око двоглавог орла је опис: "+ СТЕПАН ЦАР У ХРИСТА БЛАГОВЕРНИ", Народни Музеј, Београд, Србија, 15-ти век.

На фресци младог Симеона Синеише Немањића из манастира Високи Дечани, на његовој одећи, двоглави орлови су беле боје на црној подлози. (Слика 10 и 11)

Симеон Синеиша Немањић је био син краља Стефана Уроша III Дечанског и византијске принцезе Марије Палеолог, друге жене Стефана Уроша III, ћерке Јована Палеолога и унук византијског цара Михајла VIII Палеолога. Симеон је био полубрат цара Душана и после његове смрти владао је јужним областима некадашњег српског царства – Тесалијом и Епиром.

(Слика 10) Двоглави орлови на одећи младог Симеона Синиша, манастир Високи Дечани, Србија, 14-ти век.

(Слика 11) Двоглави орлови на одећи младог Симеона Синише полубрата цара Душана стоји десно на фресци, лево је млади краљ Урош будући цар Урош а у средини је царица Јелена, манастир Високи Дечани, Србија, 14-ти век.

На фресци деспота Стефана Лазаревића у манастиру Манасија, на његовој одећи, двоглави орлови су златне боје на црној подлози. (Слика 15 и 16).

(Слика 15) Двоглави орлови на одећи деспота Стефана Лазаревића, детаљ фреске из манастира Манасија, Србија, 15-ти век.

(Слика 16) Двоглави орлови на одећи деспота Стефана Лазаревића, фреска из манастира Манасија, Србија, 15-ти век.

Деспот Угљеша Мрњавчевић први кује новац са приказом двоглавог орла 1365-1371 (Слика 25)

(Слика 25) Деспот Угљеша Мрњавчевић први кује новац са приказом двоглавог орла 1365-1371

Стефан Лазаревић такође кује новац са приказом двоглавог орла. Прво као кнез без описа ковани између 1393. и 1402. године а после кује две врсте као деспот, једну са крстом на реверсу а другу са Исусом како стоји окружен бисерима на реверсу између 1402. и 1427. године. Новац овде је из моје личне збирке, референце Кнежевић 348, 371 и 373. (Слика 17 и 18).

Постоји и врста са анђелом раширених крила са малим двоглавим орлом са стране.

(Слика 17) Двоглави орао на новцу кнеза Стефана Лазаревића 1393-1402, кован у Србији 14-15 век. Кнежевић 348.

(Слика 18) Двоглави орао на новцу кнеза Стефана Лазаревића 1393-1402 и две врсте деспота Стефана Лазаревића 1402-1427, ковани у Србији 14-15 век. Кнежевић 348, 371 и 373.

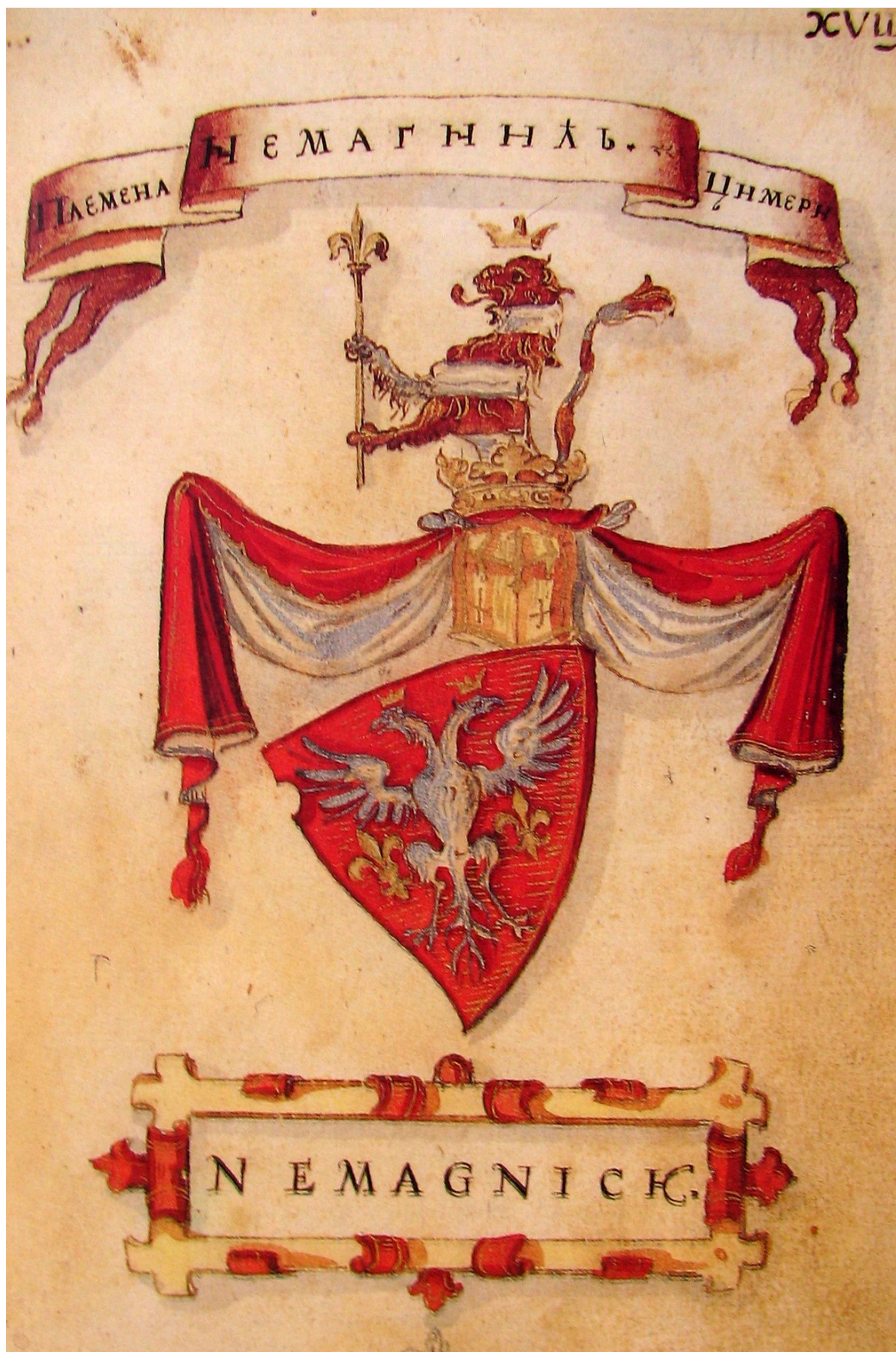
Српски племић Ђурађ Кастриот Скендербег 1443-1468 је био ктитор цркве Светог Антона у Драчу, некадашња стара Србија, данас Албанија, на чијем зиду је двоглави орао црвене боје на белој подлози. (Слика 21)

Његов се отац звао Јован који је сахрањен у манастиру Хиландар. Мајка му се звала Војислава Бранковић и била је ћерка Гргура Бранковића, унука племића Вука Бранковића учесника Косовске битке 1389. године. Његова браћа су се звала Станиша, Костадин и Репош. Сва тројица су такође сахрањени у манастиру Хиландар. Место где му отац и три брата почивају као и њихова имена су неоспориви доказ да су били Срби православне вероисповести. Поред тога писали су повеље и потписивали се на српском средњовековном језику и ћириличном српском писму.

(Слика 21) Двоглави орао у цркви Светог Антона у Драчу, стара Србија, данашња Албанија, ктитор српски племић Ђурађ Скендербег, 15 век.

У 16-том веку бели двоглави орао са два љиљана са стране на црвеној позадини се појављује на грбу династије Немањића у грбовнику Коренић-Неорић који је настао од копије изгубљеног оригинала Охмучевићевог грбовника из 1595. године, који је наручио Петар Охмучевић, шпански адмирал дубровачког порекла, између 1584. и 1594. године. (Слика 22)

(Слика 22) Грб династије Немањића из Грбовника Коренић-Неорић из 1595. године, крај 16 века.

Крајем 19 века са прогласом краљевине грб српске кнежевине је промењен у српски краљевски грб (Слика 23) уставом према члану 2. од 21 децембра 1888. године следећим прогласом:

“Грб је краљевине Србије двоглави бели орао на црвеном штиту с круном краљевском. Врх обе главе двоглавога белог орла стоји круна краљевска; испод сваке панце по један кринов цвет. На прсима му је грб кнежевине Србије: бели крст на црвеном штиту са по једним огњилом у сваком углу крста.”

(Слика 23) Грб Краљевине Србије према уставу члан 2., 21-ог децембра 1888. године, 19-ти век.

Од 12-тог века од најраније појаве од 1190. године до 21-ог века, до данас, више од 830 година, двоглави орао је симбол српске државе!

ПЕТ ПОЗНАТИХ ПРИКАЗА ДВОГЛАВОГ ОРЛА:

Црвене боје бела подлога 12 и 13 век
Златне боје црвена подлога 13 и 14 век
Беле боје црна подлога 14 век
Златне боје црна подлога 15 век
Беле боје црвена подлога 16 век

(Слика 8) Двоглави орао на апсидалној трифори, манастир Високи Дечани, Србија, 14-ти век.

(Слика 14) Двоглави орао, детаљ на припрати цркве чији је ктитор кнез Лазар у српском православном манастиру Хиландар, Грчка, 14-ти век.

(Слика 20) Двоглави орао и змајеви, детаљ из манастира Каленић, 1407. године, време деспота Стефана Лазаревића, Србија, почетак 15-тог века.

(Слика 19) Грб деспота Стефана Лазаревића, пруско издање Хроника Констанског сабора средина 15-тог века.

(Слика 26) Српски златни средњовековни прстен са мотивом двоглавог орла, Народни Музеј, Београд, Србија, 14-ти век.

(Слика 28) Српски сребрни средњовековни прстен са мотивом двоглавог орла, Народни Музеј, Београд, Србија, 14-ти век.

(Слика 27) Чаша из Задра највероватније српског порекла са двоглавим орловима, 18-ти век.

(Слика 24) 16 приказа српског двоглавог орла од 12-ог века до 19-ог века.